

rendszeréről értekezik. Majd az erdei munkások jogviszonyait tárgyalja.

Ebben a füzetben ugyan az erdészeti szolgálati szervezetről kellett volna a kiadónak megemlékeznie, mivel azonban ez a kérdés véglegesen még nincsen lezárva, ezért ezt a következő füzet fogja tartalmazni. F. M.

Vadászati és természetvédelmi naptárak az 1935. évre. Az ismert neudammi cégnél, I. Neumann könyvkiadónál ismét megjelent a fent megnevezett két naptár, a „Naturschutzkalender, 1935.” immár 8. kiadásában, melynek ára 2.50 Rm. és a „Jagd-Abreisskalender” szintén 2.50 Rm. árban.

Mindakettő mind a szöveggel, mind pedig a szebbnél-szebb képekkel még felülmúlja a korábbi évfolyamokat és bizonyára nagymértékben fog hozzájárulni ahhoz, hogy a vadászati sport mindinkább nemesedjék és a természetbarátok lelkes tábora szaporodjék. F. M.

K Ü L Ö N F É L É K

Halálozás. *Röhrich Márton* nyug. m. kir. főercőtanácsos 1934. évi december hó 9-én, életének 72-ik évében, hosszú betegség után Budapesten elhunyt.

1862. évben Nagyszentmiklóson született. Középiskoláit Szegeden és Temesváron végezte, majd a selmecbányai erdészeti akadémia elvégzése után, 1884. évben a m. kir. földművelésügyi minisztériumba nevezetett ki. Innen 1890-ben a lippai m. kir. főerdőhivatalhoz erdőrendezőnek lett kinevezve, onnan 1905-ben a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságához helyeztetett át, majd 1912-ben Zsarnócára, végül mint főerdőtanácsos a szászsebesi m. kir. erdőhivatalhoz került, hol a sugági, bisztrai és gotuli erdőgondnokságok gazdasági felügyeletével és irányításával bízott meg. Szászsebesen érte a román megszállás s mivel a román imperiumnak nem tett esküt, menekülni volt kénytelen, amivel rendkívül nagy anyagi kárt szenvedett. 1921-ben végleges nyugalomba helyeztetett. Kiváló erdőrendező és erdőbecslő volt és ezért az 1915. évben a földművelésügyi minisztérium az erdőgazdaságok üzemfejlesztése és előbbrevitele érdekében kifejtett munkásságáért külön elismeréssel tüntette ki. Megboldogult kartársunk hült tetemét december hó 11-én a X. ker. új köztemetőben helyezték örök nyugalomra nagy részvét mellett. Béke hamvaira!

Az alföldfásítás és a méhészet. *Ajtay Jenő* ny. min. tan. Az erdészet és vele természetes kapcsolatban az alföldfásítás olyan kifejezetten *östermelő* foglalkozás, mely a legrégebb idő óta mindig bizonyos összefüggésben állott a *méhészet*-tel. Igaz, hogy a legősibb időkben az ember csak annyiban foglalkozott méhészettel, hogy ha megtalálta egy öreg fa odújában a méheket, azok mézkészletét kifosztotta, akárcsak a medve. Be kell azonban ismernünk, hogy ősi

időkben az erdészettel is csak annyit foglalkoztunk, amennyire életszükségleteink megkövetelték. Mikor az ember a méhek hasznosságát már mind jobban és jobban felismerte, akkor is az erdőhöz folyamodott, onnan vágott alkalmas *odvas* fatörzseket, ezeket ellátta alulfelül fődővel, röpnnyilást vágott rájuk és belefogta a méhrajokat, hogy az ezek által gyűjtendő méz kezeügyében legyen. Ezeket az odvas fából készült méhkaptárakat, az úgynevezett „köpü”-ket őseink díszes faragványokkal tették tetszetősekké. Különösen a székelyföldön valóságos művészetté fejlődött a különben is nagy faragászati művészképességgel született székely őseink méhkaptárfaragási háziipara.

Mindkét őstermelő ágazat, tehát az erdészet is, a méhészet is, az idők folyamán nagy változásokon ment át. Mesterséges erdősítés, de mesterséges méhészet is fejlődött ki. Az egymásra utaltság azonban — különösen az ákác felkarolása és „*magyar fá*”-vá fejlődése óta — olyan nagyfokúvá növekedett, hogy éppen az alföldi homokok ákácosítása, fasorok, remisek, parkok létesítése, tehát az *alföldfásítás* gondos és egészséges dajkájává lett a *méhészetnek*.

Mintha a Magyarok Istene különös kegyelemmel gondolt volna mireánk, erre a nagyon sokat szenvedett nemzetre, mikor az ákác kiválóan sikeres meghonosítására oly alkalmassá teremtette hazánkat. Harcias, vitéz, bátor szittya-létünk nagyon sokszor idegen földre tette át hadszínterünket, de ősi turáni kultúránkat és különleges harcmodorunkat Európa közepébe átültetve és a mindig elnyelésünkre törekvő, hálátlan nyugatj kulturát szívósan védelmezve nagyon sokszor vált hazánk a keletről jövő betörések és török dúlások színterévé. Ezek következtében hazánk épületei nagyon sokszor fel lettek égetve. Mindig újakat kellett építeni. Történt ez főleg az Alföldön, ahol mindig a síksági tölgyesek fájához kellett (Torontál, Temes, Arad, Krassószörény, Bács-Bodrog, Csongrád, Csanád, Szolnok, Pest megyék) nyúlni. Az átkozott, négyszázéves, magyarelles uralom mindig pusztítani akart bennünket. Tervszerűen telepítette mireánk az idegen nemzetiségeket, hogy függetlenségi törekvéseinket elfojtsa. Ezeknek a tervszerű magyarrontásoknak mindig a legkövérebb talajú síksági tölgyesek estek áldozatul. A Magyarok Istene segítségünkre jött. Adta nekünk az ákácot, mely gyors növéssel pótolta az elpusztított sok tölgyest, megkötötte a mozgékonyágánál fogva egyéb művelésre nem alkalmas, de különben termékeny homokot, nyújtja nekünk a kitűnő tüzelőfát és még kitűnőbb szerszámfát, rajtunk múlik, hogy mézzel folyó Kanaánná is tegyük Alföldcünket. Nem voltunk és még mindig nem vagyunk elég hálásak az ákác iránt, annak kitűnő mézelő tulajdonságáért. Mindenki olvassa és a csemegeüzletek kirakataiban látja a „*valódi ákácmez*”, „*tiszta ákácmez*”, „*szavatolt ákácmez*”, „*hamisítatlan ákác csemegemez*” hangzatos feliratokat, de nem fordítunk elég gondot rá, hogy az ákácnak

ezt az áldásos tulajdonságát kellően értékeljük, sőt még áldásosabbá tegyük. Pedig ezt könnyen megtehetjük és meg is kell tennünk, mert ezáltal a méhtenyésztőket lényegesen mentesítjük az időjárás szeszélyeitől, magát a méhészetet *hathatósan támogatjuk, csonka hazánknak pedig óriási közgazdasági hasznot csinálunk.*

Minálunk a méhcsaládok nem kizárólag, de túlnyomórészen az ákác virágjából gyűjtik mézkészletüket. Az ákác virágzása azonban sajnos csak 8—10 napig tart. És ha ezen 8—10 nap alatt *hideg, esős, vagy száraz, szeles* időjárás talál lenni (mint az idén), akkor a méhészek összes jövedelem-reményei kátyuba estek. Rendes és csendes májusvégi és júniuseleji időjárás mellett azonban a mai tökéletes méhkaptárakban képes egy méhcsalád átlag 30 kiló ákác-mézet gyűjteni. Arra kell tehát törekednünk, hogy az ákác virágzási időszakot lehetőleg meghosszabbítsuk és ezáltal a méheknek a gyűjtésre minél több napot biztosítsunk. Ezt igen könnyen megtehetjük, ha az alföldfásítási akció keretében csak a 10—14 nappal *később virágzó* válfajú ákácokról gyűjtetünk magot és ennek csemetéit milliószámra osztjuk szét az országban. Ezáltal eleget teszünk az alföldfásítás követelményeinek is, a méhészet érdekeinek is.

Az ákácvirágzás után a méhek — minden mérhetetlen szorgalmuk dacára, — kénytelenek mintegy másfél hónapig tétlenkedni, mert nincs oly tömeges — nektártartalmú — virágzás, amelyből jelentős mennyiségű mézet gyűjthetnének. Ez a tétlenségi időszak tart a tarlóvirágig (Hasznos tisztessű, *Stachys recta* L. és Tarló tisztessű, *Stachys annua* L.), mikoris vidékenként és az időjárás szeszélyeitől nagyon függően elég bő mézelési időszak szokott következni.

Legfontosabb teendő volna tehát az alföldfásítás keretében a méhek tétlenségi időszakát, vagyis a június közepétől augusztus végéig terjedő időt kitölteni oly fanemek telepítésével, (fasorok, szélfogók, facsoportok, remisek), melyek ezen idő alatt virágzanak. Ilyenekkel is rendelkezünk a *Koelreuteria paniculata* (magyarul csörgőfa) és a *Sophora japonica*, (magyarul olvasófa) már eléggé alkalmazkodott fanemeinkben. Tekintetbe jöhetne még a hársfafélék több mint száz válfaja közül a *Tilia tomentosa*, ennek is csak azon egyedei, melyek nemcsak virágzanak, hanem virágjuknak nektártartalma is van. Ennek a kiválogatásnak feladata nehéznek látszik ugyan, de nem kizihetetlen. Megoldása a következő:

Ne foglalkozzék a m. kir. állami méhészeti gazdaság Gödöllőn a mézelőfák csemetéinek és suhángjainak nevelésével, mert — talán faiskolájuk talajának silánysága miatt — igen gyenge anyagot osztanak ki, hanem vessék rá magukat az összes méhészeti felügyelők valamint az állami méhészeti gazdaság a *későn virágzó* ákácok felkutatására, csörgőfa magjának gyűjtésére, olvasófa magjának gyűjtésére, a jól mézelő hársfaegyedek felkeresésére, ezeknek törzseit a

virágzás időszakában a *méhek útmutatása szerint* jelöljék meg fehér olajfestékkel és csak ilyenekről gyűjtsenek magot, melyet az államerdészeti csemetekertek rendelkezésére bocsátva, hamarabb és biztosabban elárasztjuk hazánkat jó mézelő fák millióival. Vagyis a méhészeti felügyelők minden megfigyelő képességükkel, minden erejükkel, minden közegükkel és legmegbízhatóbb méhtenyésztőink felhasználásával válogassák ki a jól mézelő fákat egyenként, gyűjtsék meg azok magját, ezt bocsássák az államerdészeti csemetekertek rendelkezésére, a csemetenevelés, suhángnevelés, valamint azok kiosztása az erdőhivatalok feladata az alföldfásítási akció keretében.

Minden ember, aki fasorültetésre, szélfogó ültetésre, tanya-fásításra stb. csemetét, vagy suhángot díjtalanul, illetve kedvezményes áron kap, kapjon és *köteles* legyen ültetni ezek között legalább 25%-nyi későn virágzó ákácot, jobb talajra csörgőfát és olvasófát is. Ennek erélyes propagálása a méhészeti kerületi felügyelők feladata legyen.

Nem mutathatók rá minden bajunkra, de azt már mégsem mulasztom el megemlíteni, hogy ha egy méhészeti kerületi felügyelőnek pont 13 vármegyéje van, nemcsak ezen szám szerencsétlen mivolta miatt, hanem kerületének óriási terjedelme miatt is képtelen megfelelni feladatának. Lássá be már egyszer pénzügyi kormányzatunk, hogy a helytelen irányban folytatott, túlhajtott, mindig a tisztviselők fizetéscsökkentésére, utazási költségeik elvonására irányuló takarékossgal országot menteni nem, csak tönkretenni lehet.

Az 1933. évi méhészeti adatok.

Méhészeti kerület és vármegyék	Méh- tenyésztők	Méh- családok	Termelt	
			m é z	v i a s z
	s z á m a		métermázsákban	
I. Budapesti. Pest-Pilis, Bács-Bodrog, Baranya, Somogy, Fejér, Tolna	9.138	114.983	7.334.01	223.92
II. Miskolci. Nógrád-Hont, Heves, Abauj-Torna, Bor- sod-Gömör és Kiskont, Zemplén, Békés, Bihar, Csanád-Arad-Torontál, Szabolcs- Ung, Hajdu, Szatmár-Uzocsa - Bereg, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok	15.889	122.961	4.855.08	172.27
III. Szombathelyi. Komárom-Esztergom, Győr Mosony- Pozsony, Sopron, Vas, Veszprém, Zala	7.774	70.247	3.588.03	126.75
Összesen	32.801	307.191	15.777.12	522.94

Van tehát az országban 32.801 méhtenyésztő. Ezek 99%ig szegény emberek, keresztény emberek, magyar emberek, igyekvő, szorgalmas emberek, megérdemlik, hogy érdekükben cselekedjünk is valamit. Ha a nagybankok részére még az eladósodott (védett) birtokosoktól is kötelességünknek tartottuk biztosítani a 7%-ot, akkor sokkal súlyosabb kötelességünknek a nehányszáz bankár helyett a 32.801 szegény méhtenyésztő segítségére menni, annál is inkább, mert a kamatpótlóhoz szükséges pénzt más — még lélegzeni tudó — adózótól kell elvonni, ellenben a *méhtenyésztők megsegítése nem kerül pénzbe, csak az alföldfásítási adminisztráció megfelelő irányításába.*

Bizonyítékul, hogy tapasztalatból beszélek, mellékeltem oemutatom saját méhészetem fényképét. Volt időszak a nyáron, hogy méhcsaládjaim száma 154-re emelkedett. Az augusztusi szárazság (a mi vidékünkön!) és a szeptemberi szeles napok miatt azonban a nyári és őszi mézhordás még a napi szükségletet sem fedezte. A méhek tavaszi (májusi) készletükhöz nyúltak, téli szükségletük begyűjtéséről szó sem lehetett. Kénytelen voltam 7 métermázsa denaturált állami cukrot feletetni velök, kénytelen voltam a gyengébb családokat egyesítve a létszámot 107-re csökkenteni és még így sem tudom, milyen eredménnyel fognak méheim áttelelni, mert ha ez a téli élelem „állami” is, „denaturált” is, nem sokat lehet tőle remélni. Viszont hallottam olyan méhészetről is, amely 100 családdal ezidén — szerencsésebb vidéken —, 90 métermázsa mézet termelt.

Éppen ezek az óriási szélsőségek adták kezembe a tollat és éppen nekem, aki az „alföldfásítási szaktanács” egyik ülésén *ezelőtt 12 évvel javasoltam* már egyszer a mézelő fák felkarolását. Ha javaslatomat akkor elfogadják, milyen másként állanánk ma?! Az alföldfásítási akció akkor befagyott! Befagyott pedig pénzügyi okok miatt, nem is rövidlító, hanem elvakult, teljesen vak pénzügyi kormányzati okok miatt! Hol lennének mi a tűzifaimporrtal, ha akkori pénzügyi kormányzatunk nem annyira vak? Hol lennének mi a méhészetrel, ha akkori javaslatom elfogadása mellett „*méhészeti biztonság*”-ban élnénk a jelenlegi „*méhészeti lutri*” helyett?!

Egyik nevesebb méhészeti szakemberünk az én méhészetemet „amerikai stílusúnak” mondotta. Az állam ezidén 20, azaz húsz vagón cukrot volt kénytelen kiosztatni az inséges méhcsaládok felsegítésére. Nohát! Ha az én méhészetem „amerikai stílus”, akkor az alföldfásítás befagyasztása, az én akkori javaslatom elvetése, a mostani 20 vagón cukor kényszerű kiosztása igazán „magyar stílus”.

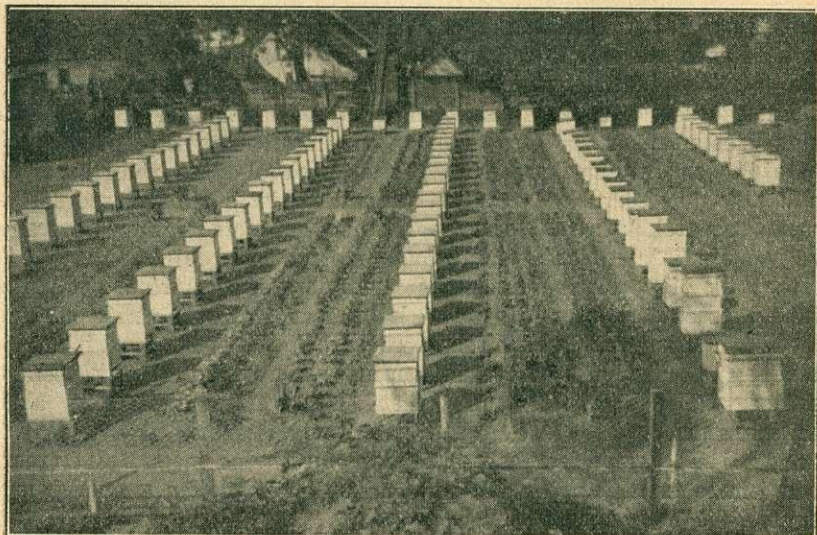
Minden erőlködésünk dacára nem tudtunk annakidején kicsikarni alföldfásításra évenként 1 millió pengőt, de faimportra ki tudunk dobni most is évenként 15—20 milliót. Ez is „magyar stílus”!

Csonka-Magyarországon nem csak 32.801 méhtenyésztőnek kellene méhészetrel foglalkoznia, hanem 320.000-nek. A jelenleg meg-

levő 307.191 méhcsaládunknak nemcsak 15.777 métermázsa mézet kellene termelnie, hanem legalább 60—70 ezret.

Nekünk itthon kell önmagunkat megmentenünk! Bennünket nem a népszövetségi asztaloknál mentenek meg — ahol mindenik tudja a másiktól, hogy hazudik —, hanem a hazai viszonyok teljes ismeretén alapuló kormányzás menthet csak meg.

Tenyésszünk ki legalább annyi későn virágzó ákácot, amennyi korábbi virágzású már van! Hadd fejlődjék ki egy „Robinia tardissima” válfaj, mellyel a mai 8 napi virágzás 28 napra nyulik.

Szentmártonkátai méhészet.

Neveljünk és osszunk ki sokszázezer (*Koelreuteria Paniculata*) csörgőfát. Ezt is lehet magastörzsűvé nevelni (lásd a Rózsadombon), tüzelőereje is jó, szép is, júliusban virágzik, kitűnő mézelő, kötött talajokon is megél.

Neveljünk ugyanilyen mennyiségben olvasó fát (*Sophora japonica*), melynek tüzelőereje és szerszámfa használhatósága megközelíti az ákácét, augusztusban virágzik, bő mézelő, még a földre hullott szirmait is látogatják a méhek.

Válogassák ki a kerületi méhészeti felügyelők vidékenként az oda megfelelő mézelő fákat. Tegyék ezt teljes szaktudással. Főleg június második felét, július és augusztus hónapokat kell kitölteni bőven mézelő fákkal.

Mindezek a munkálatok összhangzatos munkával és egyetértéssel beférnek az alföldfásítási akcióba!

Ébredjenek rá végre az illetékes körök, hogy nem a kamatok magas nívón tartása, nem az adók végtelen felfokozása, nem a fizetés-vagy nyugdíjsökkentés, nem a petroleum- és benzinbehozatal módzatainak stb. stb. nyereszkesítő üzletek megtűrése a fontos, hanem olyan östermelő ágazatok támogatására kell gondot fordítani, melyekkel hazánk élősdiei nem foglalkoznak, hanem a becsületes magyar nép megélhetési forrását képezik.

Értékesebb fafajok beelegyítése erdeinkbe. Hegyvidéki erdőségeinkben hajdan az értékesebb, nemesebb lombfák, mint a kőris, juhar, szil, hárs aránytalanul nagyobb mennyiségben fordultak elő, mint most. Kezdő szakember koromban s később is a még használatot nem látott erdélyi faállományokban magam is láttam ezt, de a hallomások útján szerzett adatok is ezt mondják. A hazánkban az 1867-iki kiegyezés után, az 1870-es években megindult nagyarányú fahasználatok (erdőkitermelések) lombos erdeinkből elsősorban a szerfának alkalmas törzseket, tölgyet, juhart, kőrist s a bükk szerfatörzseket szedték ki s ami akkor mint nem megfelelő minőségű, vagy vagy még fiatal megmaradt, az van most meg erdeinkben. Nem is láthatunk így olyan hatalmas, templomoszlopszerű, gyönyörű juhartörzseket, mint amilyeneket különösen Erdélyben még láttam.

Ez a faanyag hiányzik tehát erdeinkből, de szükre szorított hazánkban a fenyőfa is kevesebb, mint amennyinek kiváltképpen a szükségletünkhöz mérten lennie kellene. Nem vettem észre, hogy akár az értékesebb lombfák jelentékenyebb elszaporítására, akár a fenyők beelegyítésére valami erősebb törekvés nyilvánulna meg. Ezért (részben ismételtén) megírom azt, hogy miképpen gondolom a fentiek leggyorsabb megvalósítását.

A természet gondoskodása folytán nemesebb lombfáinknak (kőris, juhar, szil, hársnak) a magja szárnyas, de ilyen a fenyőféléké is. Mármost ha ezekből a fákból vágás alá kerülő állományainkban *magtermésre érett törzseink* vannak, igyekezzünk ezeket mindjárt az első belevágáskor — vagy előrelátóan még az utolsó gyérítés alkalmával — *lehető szabaddá tenni*, hogy a napsugár fokozott hatására virágrügyet fejlesszenek és magot teremjenek. A többit elvégzi maga a természet. A fentírt fák nagyobb része elég gyakran terem magot (különösen, ha szabadon áll) s így tarvágással, akár fokozatos kihasználással dolgozunk, a szerteszört magból sok talál olyan helyre és helyzetre, ahol megfelelő talajban, csapadék és világosság mellett csírázásnak indulhat, csemetévé és fává fejlődhet.

Magától értetődik, hogy ahol a már megtelepedett csemete valamelyes támogatásra, segítségre szorul, azt megadjuk neki. Ezért — már csak szerető érdeklődésből is — állandó figyelemmel kísérjük a vetődéseket, csemetéket. Az említett lombfák csemetéi az első években

általában gyorsabban nőnek, mint pl. a tölgy vagy a bükk és fenyők s így elég könnyen észrevehetőek még gyomos helyen is.

Ezeket a magvetésre kiszemelt fákat a kihasználás egész folyamán (ha t. i. szükség van rájuk) lábön hagyjuk; sőt ha azt látjuk, hogy szerepükre még mindig szükség van, túl is tartjuk azokat. Ha van miben válogatni, azokat a törzseket hagyjuk meg, amelyeknek utólagos kihasználása (utak, nyiladékok, tisztások stb. mellett) lehetően kevés költséggel és a fiatalok lehető károsításával fog járni és a széllel teljesen szabad állásban is fognak tudni dacolni.

Ha nincs állományunkban magvetésre alkalmas anyafánk, akkor az értékesebb fafajoknak *mesterséges uton, vetéssel vagy ültetéssel való betelepítéséről* kell gondoskodnunk. Hogy ezt milyen mértékben tesszük, az kinek-kinek a viszonyokhoz mért elhatározásától függ. Itt most csak azzal az esettel foglalkozom, amikor a *legkevesebbet tesszük* meg arra nézve, hogy ha már nekünk nincs, legalább az *utódainknak legyen* az állomány majdani kihasználása és felújítása idejére *annyi magtermő anyafájok*, amennyi a területen a fafajnak akkor kívánt *természetes megtelepítéséhez elegendő lehet*.

Arra a szerencsés körülményre támaszkodva, hogy a beelegyítendő lombfák és fenyők magja szárnyas, a fenti célra elégnek vélem, ha egyenletes eloszlásban úgy negyedholdanként van legalább egy-egy anyafánk. Szabályos eloszlásban így egyik fa a másiktól 50 lépésre állna s ennek fele igazán nem távolság szárnyas mag részére.

A végrehajtás ezután magától adódik. Ahhoz, hogy zárt állomány valamely helyén csemetéből (vagy magból) a vágáskorrig csak egyetlen fát is fölneveljünk; magyarázat nélkül is több csemetét kell ültetnünk; ezeknek a csemetéknek célszerűen legalább annyi helyet kell elfoglalniok, amennyi egy kifejllett fának a növőtere s végül az állományban olyan helyen kell lenniök, hogy könnyen föl legyenek találhatóak, hogy a szükséges különféle erdőművelési munkákat (felszabadítás, tisztítás, gyérítés) a csemeték, fák javára fennakadás nélkül elvégezhessek.

Mindezen föltételeknek megfelelünk, ha — lehető pontosságra és szabályosságra törekedve — *egymástól minden irányban 50—50 lépés távolságra ültetünk (esetleg fészkesen vetünk) 25—50—100 csemetéből (fészkekből) álló foltot*. Ezeket a szabályos hálózatban telepített nagyobbacska foltokat bármikor könnyen megtalálhatjuk, figyelemmel kísérhetjük s fejlődésük menetébe a szükség szerint beavatkozhatunk, 50 lépés távolsággal minden negyedholdra esvén egy folt, *egy kat. holdra csak 100—200—400 csemetét ültetünk*, ami az elérendő cél érdekében igazán nem sok s emellett állományunk faanyagértékét is jelentékenyen emeljük.

A telepítésnél figyeljük meg minden folt helyén a talajt és a **terepet s eszerint** tegyünk oda bármilyen fafajt vagy a talaj iránt igényesebb kőrist, juhart, hársat vagy kevésbé igényes szílt, fenyőt.

Minél jobban dédelgetjük azokat a telepítéseket, annál több örömünk gyönyörűségünk lesz bennük.

Béky Albert.

Hozzászólás egy „hozzászólás”-hoz. Az *Erdészeti Lapok* november havi füzetében Béky Albert barátom „Hozzászólás a próbakörökkel való erdőbecsléshez” cím alatt két olyan észrevételt tesz az *Erdészeti Kísérletek*-ben megjelent közleményemre, amelyeket nem hagyhatok szó nélkül.

Az egyik észrevétel szerint én azt állítottam, hogy a próbakörökkel való fatömegbecslésnél követendő eljárást Magyarországon Csiby Lőrinc, Szentimrey Dániel, én és Fekete Zoltán (csakis mi négyen) fejlesztettük tovább és emeltük arra a színvonalra, amelyen ma van. Tovább pedig, hivatkozva az E. L. 1907. évi X. füzetében megjelent cikkére, amelyben a nagyobb próbakörök és a nagyobb sor- és körtávolságok alkalmazását ajánlotta, ezt mondja: „Muzsnay Géza cikéből... azt látom, hogy közleményemet annak idején nem méltatta figyelemre s valószínűleg ezért feledkezett meg annak megemlítéséről.”

Ezzel szemben az *Erdészeti Kísérletek*-ben „Adatok a német fatömegtáblák pontosságának a megítéléséhez” cím alatt megjelent dolgozatomban, amelyben csak úgy mellékesen terjeszkedtem ki a próbakörözésre, szó szerint ez áll: „Ennek a becslési eljárásnak az alap gondolata német szakember agyában született meg. De mi, magyar erdészek fejlesztettük tovább a gyakorlatban s emeltük arra a nivóra, amelyen jelenleg áll s méltán tarthat igényt általános alkalmazásra.” — Ezt követőleg elmondom ott, hogy az 1891-ben megjelent első ismeretéseim után „ez az eljárás hamarosan tért hódított nálunk is, amint erről az *Erdészeti Lapok* 1896. és 1897. évfolyamaiban Csiby Lőrinc, Szentimrey Dániel és a jelen cikk szerzője tollából megjelent közlemények tanuskodnak.” Azután egy pár szóval ismertette az itt említettek eljárásait, röviden megemlékezem még az általam 1895-ben s Fekete Zoltán által 1910-ben végzett összehasonlító becslésekről.

Nyilvánvaló ezekből, hogy dolgozatomban távolról sem volt célom ismertetni a próbakörökkel való becslés eddigi egész történetét s így semmiképpen sem érhet jogos szemrehányás azért, hogy Béky barátom 1907. évi közleményét nem említettem meg, bárha azt jól ismerem, sőt — amint a kezeim között lévő régi jegyzeteim is igazolják — annak idején mint főiskolai tanár évről-évre hivatkoztam is arra előadásaimban.

A jelen alkalommal azonban teljes készséggel elismerem, hogy Béky barátomnak is része volt a próbakörökön alapuló becslési eljárásnak a továbbfejlesztésében. De azt is meg kell jegyezmem, hogy ő reá is gondoltam akkor, amikor a fentebb idézett „mi, magyar erdészek” szavakat leírtam.

Sokkal súlyosabban esik a latba Béky kollégámnak a másik észrevételé, amely ezekben a szavakban jut kifejezésre: „mert — amint

az eset mutatja — régebbi cikkem annak idején is szinte pusztába hangzó szó volt s feledésbe is merült. Most, hogy Muzsnay is rájött a nagyobb körök célszerű voltára...”

Ezek a reám nézve nem éppen hízelgő szavak elsősorban is félreértésre adhatnak alkalmat, amennyiben egy kissé felületes gondolkozással úgy értelmezhetők s az olvasók nagyobb része bizonyára úgy is értelmezte, mintha én csak 15 évvel később jöttem volna rá és mint Béky arra a bővebb magyarázatra nem igen szoruló igazságra, hogy a nagyobb körök nagyobb pontosságot nyújtanak. Holott már az *Erdészeti Lapok*-ban 1897-ben megjelent s az *Erdészeti Kísérletek*-ben is idézett közleményemben, tehát már ő előtte 10 évvel, kiemeltem a nagyobb körök előnyeit a pontosság tekintetében a kisebbekkel szemben. Ugyanezt hangoztattam később mint főiskolai tanár is és a próbakörökkel való becslés ismertetése során sohasem mulasztottam el felemlíteni, hogy bizonyos esetekben célszerű lehet esetleg 0.1—0.2 kat. holdig menni a körök területének a megállapításánál.

Biztosra veszem azonban, hogy Béky maga sem így értelmezte saját szavait. És ha gondolt volna arra, hogy azok így is értelmezhetők, bizonyára szabatosabban fejezte ki volna magát. Nem elégedett volna meg egyszerűen a „célszerűbb” szó használatával, hanem egy kissé körülírta volna ennek a szónak az értelmét s elébe tett volna legalább ennyit: „sok esetben.” Mert annak a megállapításánál, hogy próbakörözés esetén mikor, milyen eljárást, főképpen milyen hosszú rudat, milyen sor- és körtávolságot célszerű alkalmazni, figyelemmel kell lenni: a faállomány minőségére (fafaj, kor, elegyarány, sűrűség) s annak többé vagy kevésbé változó jellegére, az erdőrészlet kiterjedésére, a terepviszonyokra, a becslés céljaira s ezzel kapcsolatban az elérni kívánt pontosságra és természetesen a rendelkezésünkre álló időre és költségre stb. Ez a körülírás megfelelt volna nemcsak az én felfogásomnak, hanem a Béky 1907. évi cikkében foglaltaknak is (E. L. 1907. évf. 608. old. 5. bekezdés). De emellett a felfogás mellett nem lett volna szabad határozott formában kimondani, hogy a nagyobb körök alkalmazása célszerűbb, mint a kisebbeké, hanem csak annyit, amennyit ugyanott Béky is kimond s amivel én is teljesen egyetérték s egyetértettem kezdettől fogva: „ahány eset, annyi féle változat; a becslő dólga, hogy helyes érzékkel a megfelelőt válassza...”

Ez a felfogás vezetett engem akkor, amikor megelégedtem a kisebb körök alkalmazásával, amelyek a területnek próbakörökkel sűrűbben való behálózását tették lehetővé. Nemkülönbén akkor is, amikor az *Erdészeti Kísérletek*-ben említett erdők becslésénél 18 méter hosszú sugárral jelöltem ki a köröket, amit különösen az tett indokolttá, hogy a nagy, túlnyomórészt 100 holdat meghaladó kiterjedésű erdőrészleteket többé-kevésbé egyenletes jellegű kisebb erdőrészletekre felosztani, a rendelkezésemre állott idő rövidsége miatt nem volt módomban.

Ebből az is következik, hogy ma is sok esetben célszerűnek tartom a kisebb, mondjuk 0.2 kat. holdas körök alkalmazását.

Még csak annyit, hogy a szóban lévő becsléseknél mindenütt 18 méteres, vagy ezt megközelítő hosszúságú rudakkal dolgoztam s a körök által alkotott sorok irányát nem magam tűztem ki, hanem mással tűztettem ki magam előtt tájoló műszerrel. A Béky által tévesen említett 12.62 méteres rudat nem itt, hanem másutt, más viszonyok között alkalmaztam.

Muzsnay Géza.

Erdőmérnöki iroda átadó. *Fuisz József* erdőmérnök, aki állást vállalt, magánmérnöki irodáját azonnalra is, vagy legkésőbb 1935 január 1-éig átadja.

Részletesebb felvilágosításért forduljanak az érdeklődők: „Fuisz József hgi uradalmi erdőmérnök, Keszthely” címen az átadóhoz.

„Hozzászólás a próbakörökkel való erdőbecsléshez” című cikk szerzője. Pótlólag közöljük, hogy az „Erdészeti Lapok” 1934. évi XI. füzetében a 985. oldalon megjelent „Hozzászólás a próbakörökkel való erdőbecsléshez” című cikk szerzője *Béky Albert* ny. min. tan. A cikk szerzőjének neve véletlenül maradt el a cikk alól, amiért is szíves elnézést kérünk.

